

Formativ evaluering i engelsk – et praksiseksempel fra htx

Dette indlæg præsenterer praksiseksempler på, hvordan man kan arbejde med formativ evaluering i engelskundervisningen. Udgangspunktet er den nye læreplan for htx, b-niveau, 4.1 Løbende evaluering. Der vises et uddrag af eksempler fra forløbet 'Travellers in the U.S.', der er anvendt på 2. semester i en 1.g-klasse på htx med 30 elever. Grundtanken kan overføres på andre læreplaner.

Intentionen er at skabe fokuseret, fastholdt og omsat feedback, hvor målene for faget og forløbet er synlige for eleverne. Der gives konkrete praksiseksempler på inddragelse af forskellige typer feedback: Elevernes selvevaluering, lærer til elev, elev til elev (peer feedback) på opgaveniveau, procesniveau og selvreguleringsniveau. Artiklen er det op i tre hovedafsnit. I første afsnit præsenteres overvejelserne i planlægningsfasen. Herefter følger et afsnit omkring praktiske tilgange til feedback med udgangspunkt i 4.1 fra læreplanen, og det sidste afsnit udgør afsluttende kommentarer med opsamling på erfaringerne fra arbejdet med feedback i dette forløb.

Planlægningsfasen

Emnet 'Travellers in the U.S.' er det første emne i klassen efter Grundforløbet, og det betød, at mange af eleverne ikke kendte hinanden så godt, da de lige var kommet i stamklasser. Der blev derfor valgt et emne, der kunne åbnes op i mange retninger ud fra den betragtning, at eleverne kunne have forudgående viden inden for en eller flere af vinklerne.

I planlægningsfasen blev det overvejet, hvordan fagets identitet som videns- og kundskabsfag, færdighedsfag og kulturfag kunne synliggøres for eleverne både gennem indhold, materialer, metoder og evaluering.

I forbindelse med tilrettelæggelsen af dette forløb overvejede jeg om en ændring i den måde, der blev arbejdet med feedback på, ud over at kunne bidrage til bedre læring, også kunne reducere nogle af de andre udfordringer, jeg har observeret i store 1.g-klasser. Et af områderne er forskellene mellem grundskolernes tilgange til faget som enten vidensfag eller færdighedsfag, som ofte bliver signifikante og giver både en motivationsmæssig såvel som en faglig spredning i klassen. Det kan være vanskeligt at differentiere, således at så mange elever som muligt bliver eller forbliver motiverede for undervisningen. En anden vinkel er den tidsmæssige faktor i forhold til feedback. Tilbagemeldinger på elevernes faglige standpunkter, der ofte placeres i forbindelse med afgivelsen standpunktskarakterer samt ved større skriftlige arbejder, tager lang tid, når klassen er stor, ligesom det tidsmæssigt er omfangsrigt at give udførlige skriftlige tilbagemeldinger til hver enkelt elev. Disse to udfordringer inddrog jeg som observationspunkter i undervisningsforløbet.

Didaktiske principper og metoder

Arbejdet med sprog, tekst og kultur blev integreret så, at eleverne oplevede en klar sammenhæng mellem fagets discipliner. Eleverne skulle bruge sproget såvel mundtligt som skriftligt og receptivt og produktivt. Ligeledes blev eleverne præsenteret for at skulle arbejde med en række genrer som poems, pictures, short stories, articles, film, TED talk med tilhørende analysemodeller som f.eks. CAIP, Toulmin's Model og the Rhetorical Pentagon. For at støtte eleverne i læsefasen blev de introduceret for strategier til *scanning*,

skimming, inferences (reading between the lines) samt reciprocal reading, hvor eleverne arbejdede i mindre grupper omkring oplæsning, summarising, questioning, predicting og clarifying. Ligeledes blev eleverne præstenteret for lyttestrategierne *listening for gist, listening for specific information* og *listening for detailed understanding*. De blev bedt om at forholde sig aktivt til disse strategier i forhold til teksterne. Eleverne blev introduceret til, hvordan man laver et resume, og hvordan man læser et digt op. Alle strategier og analysemodeller blev uploadet i Lectio i en 'Toolbox'-mappe.

I forløbet blev der vekslet mellem induktive og deduktive arbejdsformer.

Til hver tekst blev der arbejdet task-based. Eleverne aktiveredes med opgaver før, under og efter læsningen, og der blev givet tydelige anvisninger på læseformålet, inden de gik i gang med opgaven.

Formativ evaluering

I tilrettelæggelsen af undervisningen var det et omdrejningspunkt at introducere eleverne for, hvordan de skulle arbejde professionelt med læringsopgaven, for at aktivere dem som aktører i og for egen læring. De blev præsenteret for, at evaluering kan forgå på tre platforme: Elevernes selvevaluering, lærer til elev, elev til elev (peer feedback), ligesom den kan forgå på tre niveauer: Opgaveniveau, procesniveau og selvreguleringsniveau. Her blev der brugt en del tid på at drøfte begrebet *self-efficacy*, og at der skulle arbejdes struktureret og fokuseret i faget. Barren blev sat højt, og eleverne blev bevidste om, at læreren havde en forventning til eleven.

I arbejdet med at få konkretiseret, hvilke krav der er til evaluering, blev min skoles evalueringsstrategi og den nye læreplan for htx, b-niveau, 3.2 Arbejdsformer og 4.1 Løbende evaluering, inddraget. I praksiseksemplerne er der fokus på 4.1.:

"4.1

Med udgangspunkt i de faglige mål skal der ved undervisningens start og i årets løb foretages evaluering i form af screening eller andre individuelle test for at fastslå den enkelte elevs niveau og progression i mundtlige og skriftlige færdigheder.

Elevernes viden, kundskaber og færdigheder i relation til kulturelle, samfundsmæssige, teknologiske og naturvidenskabelige forhold evalueres løbende i emnearbejdet.

I evalueringen af det skriftlige arbejde veksles mellem forskellige former for evaluering af det færdige produkt og en procesorienteret evaluering."

Den enkelte elevs niveau og progression i mundtlige og skriftlige færdigheder.

I grundforløbet blev eleverne screenet, hvilket blev fulgt op af en samtale, der tog udgangspunkt i screeningsresultat.

Ved opstarten af forløbet på 2. semester bad jeg eleverne om at lave en selvevaluering af deres sproglige standpunkt med udgangspunkt i B2-niveauet i CERF (se f.eks. <http://europass.cedefop.europa.eu>). De skulle markere de sproglige områder, hvor de mente, der var plads til forbedring. Jeg udleverede og gennemgik nedenstående (Figur 1) med eleverne, så det blev tydeligt, hvad CEFR skulle bruges til.

Name and class _____

1. Fill out the CEFR (Den Fælles Europæiske Referenceramme)

The CEFR is a tool for profiling not for levelling!

- It helps the teacher see more clearly what you need to work on
- It is useful for creating assessment grids – both for your self-assessment and for the teacher to assess you
- It provides a basis for the teacher to consider what will be taught in class

(Figur 1: Introduktion til CEFR Self-assessment)

Herefter blev eleverne bedt om at udvælge én sproglig udfordring inden for et af de tre hovedområder, som de ville arbejde videre med frem til vinterferien. Ved at bruge CERF som ramme for det, eleven valgte som udfordring, udgik jeg, at elevens faglige selvevaluering blev knyttet op på, hvad man kunne kalde tillært hjælpeløshed, der i sprogfag kan komme til udtryk i vendinger som 'jeg har altid været stille.'. I stedet fik det et tydeligt fagligt fokus. Elevens udfordring skulle efterfølgende beskrives ud fra SMART Goal-skemaet (Figur 2), hvor eleven skulle redegøre for, hvordan han selv ville kunne se, at der var sket en udvikling, og hvilke strategier han ville bruge for at arbejde frem mod sit personlige mål. Eleven blev aktiveret i sin egen læreproces.

Elevernes arbejde med udfyldelsen af SMART Goal-skemaet foregik i en 60-minutters lektion på klassen, hvor jeg vejledte, mens eleverne arbejdede. De blev stilladseret i at sætte mål, der lå inden for zonen for nærmeste udvikling, men som stadig var udfordrende, så at det var tydeligt, at der var en forventning om mestring.

2. Fill out your own Smart Goals taking starting point in your CEFR assessment

(Figur 2: SMART Goal)

Elevernes SMART Goals kategoriserede jeg efterfølgende. På denne måde fik jeg et overblik over klassens udfordringer som helhed og opdelt i tematikker, som f.eks. 'jeg kan samtale og diskutere så tilpas flydende

og frit, at jeg forholdsvis utvungent kan føre en samtale med 'native speakers'. Denne viden blev efterfølgende brugt til:

1. tilrettelæggelse af feedback: Lærer til elev, elev til elev (peer feedback) på opgaveniveau, og procesniveau
2. sammensætning af grupper
3. justering af materialet
4. at udfordre den enkelte elev i den daglige undervisning

Med udgangspunkt i den samme udfordring fra CEFR 'jeg kan samtale og diskutere så tilpas flydende og frit, at jeg forholdsvis utvungent kan føre en samtale med 'native speakers'', vil jeg give eksempler på tilrettelæggelsen af feedback.

Feedback forgik løbende i undervisningen og blev gennemført i forbindelse med tasks, der lagde sig op ad elevens SMART Goal. Der blev altså ikke afholdt individuelle samtaler med alle eleverne ad en omgang hen over flere lektioner, som jeg plejer. Forud for samtalerne havde eleverne kigget på deres SMART Goal og overvejet i hvor høj grad, de havde formået at inddrage deres strategier i den daglige undervisning.

Der blev brugt peer feedback i grupper, hvor eleverne skiftedes til at præsentere de overvejelser, de havde gjort sig for at arbejde med deres udfordring og den proces, de var i gang med. De bød ind med udsagn som 'jeg er begyndt at notere nye gloser ned, når jeg laver lektier, og så bruger jeg dem, når jeg skal samtale på klassen. På den måde opbygger jeg et nyt ordforråd, som jeg har på min pc som sikkerhed for, at jeg får sagt noget', 'jeg gennemgår læseinstruksen meget præcist, inden jeg læser, og så kigger jeg på spørgsmålene. Undervejs ser jeg, hvad jeg føler mig mest sikker i, og så bestemmer jeg mig for, at jeg vil markere på de spørgsmål, jeg er helt sikker på og mindst et spørgsmål, hvor jeg ikke er helt sikker', 'jeg lytter, hvad mine klassekammerater siger, og så prøver jeg at bygge det ud og omformulere det lidt'. Eleverne sagde efterfølgende, at de var blevet inspireret af hinanden til, hvordan de kunne arbejde videre med deres udfordring.

I forbindelse med elevernes løbende, skriftlige afleveringer blev der anvendt et progressionsark (Figur 3), der tydeliggjorde elevens niveau og progression i skriftlige færdigheder. Progressionsarket skulle afleveres sammen med skriftlige afleveringer. Eleverne blev instrueret i, at afleveringen ikke blev betragtet som afleveret med mindre progressionsarket var kopieret ind som sidste del af besvarelsen.

Formålet med progressionsarket var, at eleven skulle blive bevist om sin egen progression og være den, der havde ansvaret for at formulere og dokumentere denne. Forud for opgavebesvarelsen udfyldte eleven de fire første kolonner, hvoraf de tre angav formalia for opgaven, som var præcist formuleret af mig i opgaveformuleringen. Efter eleven havde besvaret opgaven, reflekterede eleven over, hvad der havde været en særlig udfordring.

Efter at have læst besvarelsene var det meget tydeligt, at eleverne havde været meget fokuserede og præcise i deres formuleringer af, hvad der havde udfordret dem mest ved opgaven. Denne viden brugte jeg til at vurdere, hvordan der skulle gives feedback.

Nogle elever fik lærer-feedback på hele eller dele af opgaven og andre fik peer feedback i større eller mindre grupper. Ved peer feedback valgte jeg at denne foregik på globalt niveau, så elevernes kommenteringen af hinandens opgaver var stramt styret i forhold til instrukser til f.eks. at skrive et resume. Peer feedback foregik i større eller mindre grupper.

Fælles for begge typer feedback var, at den var tydelig og anvendelsesorienteret, således eleven kunne udfylde de tre sidste kolonner. Det blev indført som rutine, at disse blev genlæst i forbindelse med opstarten af næste aflevering.

NAVN _____

KLASSE _____

Udfyldes inden aflevering af besvarelsen				Udfyldes efter feedback		
Afleverings- dato	Opgavens titel <i>(kopieres fra opgaveformuleringen)</i>	Opgavens fokus og formål <i>(kopieres fra opgaveformuleringen)</i>	Ved løsningen af denne opgave, har jeg været særligt udfordret af at....	Jeg har været særligt god til at....	Jeg skal være særligt opmærksom på at ...	Min strategi til at forbedre opmærk- somhedspunkter er at...

(Figur 3: Skriftligt progressionsark)

Elevernes viden, kundskaber og færdigheder i relation til kulturelle, samfundsmæssige, teknologiske og naturvidenskabelige forhold evalueres løbende i emnearbejdet.

I emnearbejdet var det væsentligt, at læringsmålene blev tydelige for eleverne. Her havde jeg fokus på nedbryde læreplanens faglige mål og omsætte dem til succeskriterier, der var formuleret i et sprog, som eleverne kunne forstå og forholde sig konkret til.

De faglige mål fra læreplanen, som emnet dækkede, blev sat ind i et skema (Figur 4), som er den første side i tekstkompendiet. Herefter læringsmålene omformuleret med ord og vendinger, som eleverne kunne genkende fra teksternes tilhørende tasks samt de strategier og analysemodeller, de havde i deres 'toolbox'.

Faglige mål og succeskriterier

Faglige mål fra læreplan	Synlige læringsmål	Succeskriterier	Niveau i læreproces
Sprogfærdighed			CEFR B2 i sprogfærdighed 2. semester
<p>Forstå mundtlige engelske tekster og samtaler af en vis længde om almene og faglige emner</p> <p>Udtrykke sig sammenhængende og forholdsvist flydende, herunder formulere egne synspunkter, i præsentation, samtale og diskussion på engelsk om almene og faglige emner</p> <p>Læse og forstå skrevne tekster på engelsk i forskellige genrer af en vis længde om almene og faglige emner</p> <p>Skrive klare og sammenhængende tekster</p>	<p>Anvende lyttestrategier</p> <p>Anvende viden om argumentation</p> <p>Anvende forskellige læsestrategier</p> <p>Anvende genremarkører</p>	<p>Du kan forstå mundtlige tekster i forskellige genrer og med forskelligt indhold og er bevist om engelsk som Lingua Franca</p> <p>Du ved, hvornår du skal anvende de tre forskellige lyttestrategier: Listening for gist /Listening for specific information /Listening for detailed understanding</p> <p>Du kan formulere dig sammenhængende i klassesamtaler, ved optagelse i Screencast-O-Matic samt i gruppearbejde. Du kan diskutere og argumentere for dine synspunkter. Du er bevist om forskellige kompensationsstrategier som omskrivninger og kvalificerede gæt. Du kan trække de væsentligste pointer ud fra en tekst</p> <p>Du er bevist om forskellige læsestrategier i forhold til, om du arbejder med papirtekster, digitale tekster eller multimodale tekster. Du anvender læsestrategier før, under og efter læsning som en naturlig del af læsningen</p> <p>Du kan skrive sammenhængende og vise, at du kan skrive i forskellige genrer (demonstreres særligt i den skriftlige opgave)</p>	<p>Du er nogenlunde i stand til at anvende sprogfærdigheder, metoder og viden i temaet 'Travellers'. Du bevæger dig på de tre laveste trin i Blooms taksonomi</p>
Sprog, tekst og kultur			
<p>Gøre rede for indhold, synspunkter og sproglige særtræk i engelsk-sprogede tekster</p> <p>Analysere og fortolke tekster med anvendelse af engelskfaglig terminologi og metode</p>	<p>Anvende forskellige metoder (CAIP, Toulmin, analyse-metoder til digte og billeder) til at analysere teksterne</p>	<p>Du kan genkende forskellige teksttyper ved at kigge på de særlige træk ved teksterne (artikler, digte, faglitteratur, skønlitteratur)</p> <p>Du kan se sammenhængen mellem teksterne i temaet</p>	

<p>Perspektivere tekster teknologisk, kulturelt, samfundsmæssigt og historisk</p> <p>Analysere og perspektivere aktuelle forhold i USA med anvendelse af grundlæggende engelskfaglig viden om historiske, kulturelle og samfundsmæssige forhold</p> <p>Orienter sig i et engelsksproget stof, herunder udøve kildekritik</p> <p>Anvende faglige opslagsværker og øvrige hjælpemidler</p>	<p>Anvende metoder til at udøve kildekritik</p> <p>Anvende ordbøger og PC</p>	<p>Du kan trække tråde fra din nye viden til din paratviden</p> <p>Du kan forklare, hvorfor nogle kilder er mere troværdige end andre</p> <p>Du kan slå op i ordbøger med det formål at: Finde et ords betydning, stavemåde, ordklasse, bøjning og synonym samt til oversættelse fra dansk-engelsk og fra engelsk-dansk</p> <p>Du kan anvende din PCs stavkontrol og grammatikkontrol aktivt og kritisk</p>	
--	---	---	--

(Figur 4: Faglige mål og succeskriterier)

Skemaet blev gennemgået indledningsvist, og eleverne blev instrueret i, at det var disse mål, der ville blive evalueret på til slut. Undervejs i forløbet vendte vi gentagne gange tilbage til skemaet for at holde fokus på de faglige mål og succeskriterier.

Ved emnets afslutning blev eleverne bedt om at ud fylde en 'Theme Portfolio' (Figur 5), hvor de skulle forholde sig til, i hvor høj grad de havde opfyldt de faglige mål. I denne portfoliodel blev de ligeledes bedt om at forholde sig til selvreguleringsniveauet. Blooms taksonomi blev brugt i forhold til at beskrive indlæringsmålene.

Theme portfolio

Theme (title):
Goals:
<p>GAIN KNOWLEDGE</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ U.S. - history, technology, culture ○ Different types of texts, written and spoken <p>COMPREHEND</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Summarize texts ○ Discuss texts <p>APPLY</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Different models and methods ○ Knowledge
Tasks (title(s)):

Material (texts, audio and video material...):				
Goals	I am very confident	I am unsecure	I do not remember	Comments on what I could have done differently, how I improve, how the teacher could have helped me
I have gained <i>knowledge</i> about the U.S - history, technology and culture				
I can <i>observe</i> and <i>name</i> different types of texts				
I can <i>summarize</i> different types of texts				
I can <i>discuss</i> different types of text				
I can <i>use methods</i> and <i>models</i> to analyse different types of texts				
I can <i>use my knowledge</i> about the U.S. and methods to understand the theme 'Travellers in the U.S.'				
Effort	I did my very best	Room for improvement	Little effort	Comments on what I could have done differently, how I improve, how the teacher could have helped me
My oral effort throughout the theme				
My written effort throughout the theme				
My effort in group work throughout the theme				
My effort in home work throughout the theme				

(Figur 5: Theme portfolio)

Afsluttende kommentarer

Ved afslutningen af emnet evaluerede jeg forløbet med eleverne. Der var enighed om, at det var tydeligt, hvad der blev forventet af dem, og de kunne genkende succeskriterierne i forhold til tasks, ligesom de kunne se relationen mellem læsestrategierne og tasks. De havde ikke tidligere været bevidste om, at faget har tre søjler, der tilsammen udgør fagets identitet, men dette gav nu 'god mening'. Fagets identitet og læringsmålene var synlige.

Skemaerne bidrog til, at progressionen blev tydelig. Elevernes individuelle SMART Goals blev reflekteret i den måde undervisningen blev tilrettelagt på og i den måde, jeg udfordrede den enkelte elev på. Der var en

oplevelse af at blive set og hørt i forhold til udfordring fra SMART Goal, hvilket var motiverende i forhold til at arbejde struktureret og fokuseret.

Eleverne syntes også, at det var motiverende, at de blev aktiveret i forskellige typer feedback. Peer feedback var en øjenåbner for, hvordan man kan bruge hinanden til at skabe læring - da de lige havde vænnet sig til, at det ikke kun er læreren, der har det rigtige svar. Det har givet større fortrolighed i klassen, hvor det ikke længere er 'farligt' at fejle hverken mundtligt eller skriftligt.

I samtalerne med eleverne blev jeg selv meget bevidst om, hvordan jeg kan hjælpe dem til at blive eksperter i deres egen læring. I stedet for selv at give anvisninger uden at have lyttet meget aktivt, var elevernes selvevalueringer inden for fagets identitetsområder et godt udgangspunkt for feedback og for at understøtte elevernes metalæring.

Har der har været udfordringer i forbindelse med denne måde at strukturere feedback på? Ja! Det tager tid at indføre nye strategier og rutiner i undervisningen. Min vurdering er, at tiden er godt givet ud for elevernes tilbagemeldinger og opfyldelse af læringsmålene i dette forløb viser, at den tid, jeg tidligere har brugt på mange individuelle samtaler og lange skriftlige tilbagemeldinger, er brugt i et langt bedre læringsøjemed, når feedback bruges fokuseret, fastholdt og løbende i den daglige undervisning.

Litteratur

Andreassen, Rune m.fl. (2014): Feedback og vurdering for læring. Dafolo

Opgaven i teoretisk pædagogikum, maj 2018.

https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/ikv/uddannelse/paedagogikum1/teopaedopgaven - besøgt 05.04.18

SCRIBD: <https://www.scribd.com/document/143877338/Success-Criteria-Learning-Intentions-and-Co-construction> - besøgt 05.04.18

Figurer

Figur 2://imageimpact.org/set-smart-goals-for-success/ - besøgt 14.01.18

Figur 4: inspireret af Strøm, Sophie Holm (2016): Synlig læring i gymnasiet og på HF. Dafolo

Figur 5: inspireret af Strøm, Sophie Holm (2016): Synlig læring i gymnasiet og på HF. Dafolo